

MINU RIIETE PÕNEV TEEKOND

ÕPPEPROGRAMMI LÜHIKIRJELDUS:

Uurime rõivaste materjalide päritolu- looduslikud kiud (taimsed, loomsed), keemilised kiud ja materjalid. Tutvume T-särgi teekonna ja eluringiga (põllult prügimäeni) ja saame aimu, mida selleks vaja on. Uurime, mida jutustavad sildid meie riietel ja vaatame, mis meil seljas on. Vaatame (ka suurendusega) ja katsume erinevaid materjale, kangaid, kiudusid, proovime ketramist ja lihtsat kangakudumist. Programm sisaldab erinevaid tegevusi, mängu ja arutelusid.

SIHTRÜHM: 4.–6. klass

KESTUS JA TOIMUMISE AEG:

100 min.

Programmi saab teha aastaringselt, rändnäituse „Kapist välja. Riided ihu ja ilma vahel“ Tartu loodusmajas olemise ajal.

GRUPI SUURUS: kuni 26 õpilast

ÕPPEKEEL: eesti keel

MAKSUMUS: 165 eurot

PROGRAMMI LÄBIVIIMISE KOHT: Tartu loodusmajas, kuid on tellitav ka haridusasutusse, kui on laenutatud rändnäitus „Kapist välja. Riided ihu ja ilma vahel“.

ÕPPEPROGRAMMI TEGEVUSED, SISU JA AJAKAVA:

Sissejuhatus (2 min)

Juhendaja tutvustus, eesootava lühitutvustus ja õpieesmärkide seadmine, ajakava, kokkulepped turvaliseks ja koostöiseks olemiseks.

Küsimustega suunatud aruteluring: Miks me riideid kanname? (8 min)

Ringis istudes mõtestame meie igapäevaelus riide rolli, rõivaste omaduste ja erinevate ootuste osas

erinevatele riitele (ujumisriided, erinevate ametitega seotud vormi- ja kaitseriietus jne).

Koostöös riite eluringi etappide järjestamine materjalist lõpptooteni (15 min)

Õpilased järjestavad kahe materjali baasil toote eluringi/ tootmise tehnoloogilise järjestuse: (1. hein/vesi-lammas (kaisukas)-vill-villaheie-lõng-kudum, sobivatesse kohtadesse paigutatakse ka kraasid, värten ja mängu kudumisteljed; 2. linaseemned/vesi-lin-taim-linakiud-linaniit-kangas-linane kleit või pluus).

Arutatakse, kuidas on aja jooksul masinad keeruliseks läinud (tehnoloogiate areng), et kõik materjalide toorained pärinevad loodusest, mida veel lisaks materjalidele vaja on (vesi, energia, inimtöö) ja kus ning mida tehakse väikseks jäänud või lõpuni kantud riitega.

Rühmatöö: „T- särkide lood“ (10 min)

5 rühmas T-särkide lugudega tutvumine (särgi materjal ja kus tehtud). Arutelu teemadel: lina ja puuvill on põllukultuurid, tava- ja ökopuuvilla kasvatusmeetodi erinevused ja mõju keskkonnale (mahepõllumajandus).

Otsimismäng (paaristöö): „Millest see kangas on tehtud?“ (20 min)

Õpilased saavad paari peale kanganäidise, millele on kirjutatud materjal (lina, puuvill, ökopuuvill, meriino, siid, kanep, viskoos, polüester, vill, mohäär, kašmiir, alpaka) ja otsivad selle üles näituse stendilt ja sirmilt. Tulevad ringi tagasi vastusega, millest nende valitud kangast tehakse. Gruppidesse jagunemine (taimedest, loomadest, naftast saadud kangad). Iga paar näitab oma kangatükki ja ütleb, mis ta selle kohta teada sai.

Paaristöö: „Mida jutustavad sildid meie riitel?“ (10 min)

Uuritakse oma riidel/paarilise riidel, kas on silti ja kas sealt leiab üles, mis materjalist see tehtud on ja kus maal. Maailmakaardi juures nööbi lisamine oma riide tegemiskoha /riigi pudelisse. Arutelu: kui palju rändavad meie riided.

Näituse aktiivsete elementide ja mängudega tegelemine (25 min)

Juhendaja tutvustab erinevaid näituse uurimise- ja mänguvõimalusi ja julgustab kõiki asju proovima

(stereomikroskoopidega kiudude, takjapaela, kangaste, tolmu jne vaatamine, nõõbimeres mängimine, kinniste-eksponaatide Lahti-Kinni ja Kinni-Lahti lah-tiriietamine ja uuesti kinni panemine (nööbid-haagid-tripid-rihmad-lukud-traksid jne), materjalimäng 6x4 (6 materjali tooraine, niit, kangas ja nimetus jaotuvad kujundatud aluslinale), värtnaga ketramine, kangastelgedel kudumine.

Kokkuvõte (10 min)

Kokkuvõttev ring, kus korratakse üle, mis materjalidest riideid tehakse ja iga osaleja ütleb ühe uue asja, mis ta teada sai ja mis talle kõige rohkem meeldis või küsib ühe küsimuse, mis tal tekkis, aga vastust veel ei saanud (kaaslased või juhendaja saavad talle vastata).

ÕPPEPROGRAMMI EESMÄRGID (ÕPITULEMUSED):

Õpilane teab:

- millistest materjalidest riideid toodetakse ja on ajalooliselt toodetud;

- et kõik meie seljas olev on loodusest pärit, samuti riiete tootmiseks vajalikud vesi, energia jm;
- põhilisi tehnoloogilisi etappe rõivatootmises, samuti nende keskkonnamõjusid ja muutusi ajaloos;
- millised riiete toorained on võimalik saada Eestist.
- Õpilane oskab lugeda rõivasilte ja sealt olulist infot leida

Õpilane mõistab:

- et riiete teekond toorainest valmisriideni on pikk ja ressursimahukas, et riideid tasub hoida ja väärtustada ning mõistlikult tarbida;
- et inimese materiaalsed vajadused on seotud looduse hüvedega.

SEOSD ÕPPEKAVAGA JA AINETEVAHELINE LÕIMING:

Seosed loodusõpetusega.

Õpilane võrdleb igapäevaelus kasutatavate materjalide omadusi ning seostab need kasutusala-dega; arutleb taastuvate ja taastumatute loodusvarade kasutamise ning Eesti keskkonnaprobleemide üle ja pakub nende lahendamise võimalusi; toob näiteid põllukultuuride saagikust mõjutavate tegurite, muldade kahjustumise põhjuste ning tagajärgede kohta (puuvilla ja lina näitel).

Programm on seotud teemadega:

- Muld. Aed ja põld elukooslusena: Keemilise tõrje mõju loodusele. Mahepõllundus (mahe ja tavapuuvilla kasvatamise näitel).
- Planeet Maa: Tunneb ja näitab gloobusel ja kaardil mandreid ja ookeane ning suuremaid Euroopa riike;
- Riikide kaart (riiete tootmise geograafia kaart programmis).

- Inimene: Taimede, loomade, seente ja mikro-organismide tähtsus inimese elus. (kiutaimed, villa- ja siidiloomad).

Ainete lõiming:

Programmi teemad on seotud käsitööga (riide-materjalid ja nende kasutamine) ja ajaloo-ga (riiete loomise, materjalide ja tehnoloogiate areng ajaloo-s).

Läbiv teema: „Keskkond ja jätkusuutlik areng“.

ÜLDPÄDEVUSED:

- suhtluspädevus
- matemaatika, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus
- sotsiaalne ja kodanikupädevus
- kultuuri- ja väärtuspädevus
- õpipädevus

KASUTATAVAD MEETODID JA VAHENDID:

Meetodid: Rühmatööd ja nende esitlused, arutelud, riide eluringi etappide järjestamine päris objektide baasil, jaotusmängud, otsimismäng, stereomikroskoobi näidiste vaatamine, näituse-elementidega tutvumine ja nende kasutamine/mängimine.

Vahendid: Rändnäitus „Kapist välja. Riided ihu ja ilma vahel“ kõigi elementidega (T-särgid lugudega, mängud, stereomikroskoobid ja preparaadid vaatamiseks, kanganäidised, stendid ja sirmid materjalide ja toorainete näidistega), riide eluringi elemendid järjestamiseks (hein/vesi-lammas (kaisukas)-vill-villaheielõng-kudum, kraasid, värten, mängu kudumisteljed; linaseemned/vesi-linataim-linakiud-linaniit-kangaslinane kleit või pluus), igale osalejale luubid riidesildi lugemiseks, tööleht, kirjutusalus, kirjutusvahend.

OOTUSED SAATVALE ÕPETAJALE:

- Palume informeerida juhendajat grupi eripäradest ja erivajadustest (nt kui programmil osaleja on ratsatoolis vm töö organiseerimist mõjutav info) programmi kokkuleppimisel.

- Programmi vältel palume aidata juhendajal seostada teemasid eelnevalt õpituga, toetada klassis koostöise õhkkonna hoidmist ja vajadusel toetada õpilasi tegevustes koos juhendajaga.
- Pärast programmi palume õpetajal täita tagasiside küsimustik elektrooniliselt saadetud lingil.

LISAINFO JA BRONEERIMINE:

- Programm toimub turvalises keskkonnas Tartu loodusmaja õppeklassis.
- Loodusmajas on vajalikud vahetusjalatsid.
- Programmil on võimalik osaleda ka erivajadustega osalejatel, kuid palume sellekohast teavet eelnevalt, samuti erisoovid (näiteks toidupausi ootus vms) tuleks programmi juhendajaga enne programmile tulemist läbi arutada.
- **NB!** Programm toetub rändnäitusele „Kapist välja. Riided ihu ja ilma vahel“ ja seetõttu pakume programme siis, kui näitus Tartu loodusmajas rännakute vahepeal „kodus“ on.

[Programmi ajad ja registreerumine](#)

Programmi lisainfo:

programmid@tartuloodusmaja.ee

tel +372 527 4180

www.tartuloodusmaja.ee/oppeprogrammid/

Programmi on võimalik tellida ka haridusasutusse, kui on laenutatud rändnäitus Kapist välja. Riided ihu ja ilma vahel. Programmi hinnale lisandub siis kohalesõitmise tasu, mis lepitakse eelnevalt kokku. Rändnäituse oma kooli tellimise lisainfo:

anneli.ehlvest@tartuloodusmaja.ee

PROGRAMMI AUTORID:

Annelie Ehlvest, Tartu loodusmaja

Aili Elts, Tartu loodusmaja

Aire Orula, Tartu loodusmaja

Liina Niinemägi, Tartu loodusmaja

Programm on loodud näituse „Kapist välja. Riided ihu ja ilma vahel“ loomise raames.

PROGRAMMI JA NÄITUSE ALLIKAD:

tartuloodusmaja.ee/kapist-valja-naituse-allikad/

NÄITUSE SISU JA TÖÖLEHED:

www.tartuloodusmaja.ee/kapist-valja-oppematerjalid/

JUHENDAJAD:

Annelie Ehlvest

Hüdrobioloog ja zooloog, bioloogia- keemia õpetaja (TÜ magister 1990). Keskkonnahariduslike õppeprogrammide looja, kaasautor ja juhendaja alates 1995. aastast.

Aili Elts

Erinevatel teemadel õppeprogrammide läbiviimise kogemused 2009. aastast alates. Mitmete Murakamärgisega jäätmete teemaliste õppeprogrammide looja, kaasautor ja juhendaja. Keskkonda hoidvate süsteemide loomise ja juurutamise kogemus Tartu

loodusmaja roheline kontori ja Rohelise kooli võrgustikus huvikooli töörühma eestvedaja ja aktiivse liikmena. Fookusteemad ökoloogia ja linnaloodus.

Aire Orula

EMÜ põllumajandussaaduste tootmine ja turustamine; Luua Metsanduskool retkejuhtimine; Tartu loodusmaja õpetaja, programmijuht. Erinevatel teemadel õppeprogrammide läbiviimise kogemused 2007. aastast alates.

TARTU LOODUSMAJA – TEEVIIT LOODUSE JUURDE

